Dagvlinders in Drenthe

voorkomen en verspreiding 1990 – 2001

Tekst: Ate Dijkstra

Dagpauwoog, citroenvlinder, atalanta en kleine vos, wie kent ze niet? Deze bekende en kleurrijke dagvlinders zijn in mooie zomers zoals van 2003, vrijwel overal in Drenthe te bewonderen. Dat het Drentse landschap ook onderdak biedt aan zeker veertig andere soorten, is minder bekend. Verschillende daarvan, bijvoorbeeld het zwartsprietdikkopje en het koevinkje, zijn echter net zo algemeen als het citroentje of het klein koolwitje. Ook blijkt Drenthe voor enkele soorten het laatste toevluchtsoord binnen Nederland te zijn, zoals voor het veenbesblauwtje en de veenbesparelmoervlinder.

10 jaar veldwerk Deze en vele andere wetenswaardigheden staan te lezen in 'Dagvlinders in Drenthe'. Dit boek, rijk geïllustreerd met foto's van de vlinders en hun leefomgeving, is het resultaat van 10 jaar veldwerk door ruim 200 vrijwilligers, verenigd in de Vlinderwerkgroep Drenthe. In de periode 1990-2001 tekenden zij nauwkeurig op waar en wanneer ze dagvlinders zagen en hoeveel exemplaren van elke soort. Ook noteerden ze op welke planten ze hun voedsel (nectar) zochten. Samen met de gegevens van De Vlinderstichting in Wageningen leverde dit ruim 125.000 waarnemingen op.

Nectarplanten Deze schat aan gegevens is in 'Dagvlinders van Drenthe' verwerkt tot een actueel overzicht van de verspreiding van alle 46 dagvlindersoorten die in de periode 1990-2001 in Drenthe zijn gezien. Van elke soort is een verspreidingskaartje opgenomen, waarop te zien is waar je de vlinder kunt tegenkomen. Ook krijgt de lezer antwoord op vragen als: wanneer vliegt de soort, wat is het ideale leefgebied, op welke plantensoorten leven de rupsen en waar verpoppen deze zich? Uniek is dat voor de meeste soorten is aangegeven welke bloemen de vlinders in Drenthe bezoeken om nectar te drinken. Daarmee is Dagvlinders in Drenthe het eerste vlinderboek in Nederland dat een met ongeveer 35.000 waarnemingen onderbouwd overzicht van nectarplanten biedt.

Rijk maar bedreigd Voor een goed begrip van de teksten over de verspreiding van de verschillende soorten, geeft het boek in het kort informatie over de ontstaansgeschiedenis, de bodem, het klimaat, de cultuurhistorie en het landschap van Drenthe. Ook is een hoofdstuk gewijd aan de leefwijze van dagvlinders in het algemeen en uiteraard aan de manier waarop de gegevens verzameld en bewerkt zijn. Nadat alle in de periode 1990-2001 vastgestelde soorten de revue zijn gepasseerd, komen ook de na 1990 niet meer waargenomen zeer zeldzame zwervers en inmiddels uitgestorven soorten nog aan bod. Vervolgens wordt de balans opgemaakt en de landelijke en internationale betekenis van Drenthe voor dagvlinders in beeld gebracht. Landelijk gezien blijkt Drenthe nog rijk te zijn aan dagvlindersoorten. Vooral vlinders van heide en hoogveen zijn goed vertegenwoordigd. Een aantal van die soorten is echter sterk bedreigd en komt in Nederland vrijwel alleen nog maar in Drenthe voor. Dat hun voortbestaan ook hier niet verzekerd is, blijkt uit het hoofdstuk over veranderingen in de Drentse dagvlinderfauna sinds 1980 en de oorzaken hiervan. Om het hoofd te bieden aan de bedreigingen en alle vlindersoorten zo goed mogelijke levensomstandigheden te bieden, sluit het boek af met tal van aanbevelingen voor vlindervriendelijk beheer van allerlei landschapselementen, natuurterreinen, parken en tuinen.

Zowel de natuurliefhebber en wandelaar als de beroepsmatig vanuit beheer en beleid bij de Drentse natuur betrokken lezer vindt in deze uitgave een veelheid aan informatie, gelardeerd met vele, vrijwel allemaal in Drenthe gemaakte foto's en verhelderd door tientallen kaarten en andere illustraties.

'Dagvlinders in Drenthe' is een uitgave van de Vlinderwerkgroep Drenthe in samenwerking met de provincie Drenthe en kon alleen tot stand komen dankzij financiële ondersteuning van Het Drentse Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer Regio Groningen-Drenthe, Wereld Natuurfonds, VSB-Fonds, Stichting Pieter Roelf, de Drentse gemeenten Assen, Coevorden, Emmen, Meppel, Midden-Drenthe en Tynaarlo, waterschap Velt en Vecht, Essent-VAM-fonds en Grontmij.
ISBN 90-77461-02-7. Uitgeverij Van Liere, Emmen.
Prijs € 35,- (bij voorintekening € 29,50).